

GOGA

Kristina Sabaliauskaitė

Petrova imperatorica
II

Prevedel Klemen Pisk

6. (17.) maja 1727,
Katarinina palača, Carsko selo

9

Udarec.

Hladna, težka roka, ki jo še bolj težijo veliki prstani, me nekajkrat močno klofne po obrazu. Še nikoli se nisem zbudila zaradi udarca. Izgubila zavest in zaspala, to že.

Bitje ure utihne. Ne vem, koliko je ura, a po zadnjem udarcu se mi zdi, da slišim, kako škrtajo vzmeti, zobci in še kaj, iz česar so narejene ure, in se vračajo v svoj položaj. Včasih se celo ure naveličajo šteti čas. Včasih se prebudiš, pa se že počutiš utrujenega. In zdaj, skoraj zbujena od zaušnice, začutim, kako predramljena kri kot četica nadležnih rdečih mravelj steče po žilicah na lice in grize, žge mojo od solza vlažno kožo.

Le kdo si drzne kaj takega? Samo on, edini, je zmožen tega – serenim generalisim Menšikov.

– Vaša imperatorska svetlost ... zbudite se ...

Nizko se sklanja nad mano. Razdalja med nama je le komolec, kot pred poljubom. Toda njegove oči in pogled, kot bi bili tisoč milj daleč. Sivomodre šarenice – kot tisti jekleni zobci utrujene ure.

Pridem k sebi in po glasu spoznam, da jočem. Jočem in ihtim. Ustaviti se moram.

Da le nisem spet padla v delirij, da le nisem česa povedala v snu.

Kadar mi reče »Vaša imperatorska svetlost«, in ne »Katerina«, tedaj nisva sama, v bližini so drugi. Takoj moram nehati jokati. Tega ne smem početi. Tukaj je Rusija, tu se ne sme jokati. Mislili bodo, da je z mano konec. Ali da se česa kesam.

Poskušam se zadržati, vendar začnem kašljati. Kri v zadnjem delu grla je kot voda v peterhofski fontani, pri vsakem kašlju zapleše navzgor proti nebu, videti je, da bo vsak hip brizgnila skozi nos. Se je mogoče zadušiti z lastno krvjo? Tukaj je Rusija – ne bi bilo prvič.

Le nečesa se tukaj ne sme – pokazati svoje šibkosti. Šibka smem biti samo pred Bogom, kesam se lahko samo na skrivaj. Bog ve, da se imam česa kesati. Drugi pa tega ne smejo izvedeti. Imperatorica sem, maziljena in zato skoraj sveta. V očeh drugih ne smem imeti nobenih grehov. Maziljeni imperator je nad vsem. Celo nad krepostjo in grehom, enak je božjim zakonom, je izvrševalec Njegove volje v Rusiji – tako je sklenil Piter, Teofan Prokopovič pa je to vsem razložil. S pomočjo Cerkve lahko celo vladarjevi grehi izginejo. Kajti samovladar se nikoli, niti za trenutek, ne more izkazati za šibkega. Imperator je Bog na zemlji. In Bog ni šibak.

Svetlo je že, očitno je že pozno jutro. Roke nekoga mi obrišejo obraz, z vlažnim robčkom mi očistijo solze, osušijo mi otekle, napihnjene veke, z vodo mi navlažijo

ustnice. Svoj voden pogled poskušam osredotočiti na slabo vidne predmete. Poskušam ugotoviti, ali mi je danes bolje ali slabše kot včeraj. Ali okrevam ali še močnejše boleham. Slabost in vrtoglavica, vendar manj bolečin. Sončni žarki se odbijajo od pozlat na stropu. O, Bog, kako lepo žvrgolijo ptice za oknom. Moje oči iz zamegljenih oblik takoj ne razberejo obrazov. Večinoma so tu moji: najbliže stoji on, Aleksander Menšikov, za njim pa zdravnik Jean Armand Lestocq in moja zaupanja vredna služkinja Johanna Karo, potem je tu Darja Menšikova s sinom Aleksandrom in hčerjo Marijo, njena sestra Varka Arsenjeva, Pitrov vnuk Pjotr Aleksejevič, ki ga je pripeljal vzgojitelj Osterman in ki ga ne prenesem ... ne prenesem tega topoumnega pogleda v njegovih široko razprtih ribjih očeh ... Nesreča na dveh nogah. In očitek vesti ... Tu sta moji hčeri – Ana in Jelizaveta. Tudi onidve sta tu. O, Gospod, kako čudoviti dekleti ... Moj Bog ... Izobraženi, vzgojeni, lepi kot vrtnici ... zrasli sta iz umazanije, gnilobe in vse ogabnosti našega življenja. Življenja, ki sem ga morala prenašati zavoljo njiju. Iz vsega tega sta zrasli kot iz gnoja. Ana je visoka, vitka in črnolasa – prava očetova hči. Ljudje pravijo: hči bo srečna, če je po očetu ... Naša Varšavčanka – s Pitrom sva jo spočela v Varšavi. Osemnajst jih šteje, skoraj toliko kot jaz, ko sem spoznala Pitra ... Že zaradi tega ga je bilo vredno spoznati – rodilo se je nekaj čudovitega. Že od malega je bila bistra. Ko še niti čebljati ni znala, je iz naročja s prstom kazala na vse, kot bi spraševala: kaj je to? In prosila je, da ji pojasnim: vse je hotela razumeti in si zapomniti. In tisti pogled njenih črnih oči – že takrat je bil resen, prodoren.

Učenje ji je dobro šlo, vsega se je naučila na mah, imela je prirojen občutek za to, kaj se kje spodobi, značilen za prave kralje. In nobenega pohlepa, nobenega hrepenenja po presežku, po razkošju, nobene želje po oblasti ... Že kot majhna je bila sramežljiva, a tudi pogumna. Kadar je Pitra kaj razjezilo in je kričal name, je brez strahu pristopila, prijela besnega očeta za roko, ga pripeljala k meni, sklenila najini roki in z nasmeškom na okroglem obrazku rekla: »Združena v ljubezni.« Tako je nekoč pisalo na črnem nočnem nebu, ob najinem poročnem ognjemetu, ki si ga je dobro zapomnila, čeprav je bila takrat stara komaj štiri leta. Piter se je krivo nasmehnil, ko pa se mu je jeza polegla, se je zasmel. Tudi jaz sem se smehljala, čeprav so se mi v očeh nabirale solze. Solze ljubezni do Anuške. In solze sramu, ker mora biti priča najinim preprirom. Ker sva tako slaba roditelja tako dobremu otroku. Angelu. Odpusti mi, Anuška, ker sem ti bila tako slaba mati. Toda verjemi mi, da sem v tišini pogoltnila nešteto žalitev tvojega očeta, požrla sem obilo Pitrovih kletvic, pretrpela ogromno bolečin, ne da bi mi trznila ena sama mišica na obrazu, sploh si ne moreš predstavljati, koliko je bilo tega. Toliko, da ni mogoče prešteti ... Vse samo zaradi tebe, zato, da sem zmoгла ohraniti spodobno, omikano držo, *polites*. Dostojanstvo. Da bi ti pokazala, da lahko mati, čeprav jo mož trpinči, še vedno ohrani spoštovanje v hčerinih očeh. Da ji je za zgled. Čeprav so bili trenutki, ko bi najraje pograbila vilice z mize in mu jih zabodla v oči, rdeče od pijanosti in izbuljene od jeze. Vzela bi neuporabljjen nož za rezanje knjig, ki mi ga je nekoč podarila

njegova nekdanja ljubica Sieniawska, in mu prerezala vrat. Iz las bi si potegnila diamantno sponko in z dvema ostrima udarcema prebodla od kričanja nabreklo vratno žilo. Vendar sem molčala in nisem niti trznila. Niti trenila nisem z očmi. Vse zaradi tebe, Anuška. Vse zato, ker ti je bil dober oče, ker te je brezmejno ljubil, saj vendar ni mogel drugače. Oboževal te je, tako kot jaz. In tudi zato, ker si bila preveč občutljiva in nežna, da bi prenesla kaj takega. In še vedno si sramežljiva. Pogosto te je sram, čeprav se nimaš česa sramovati in bi včasih morala biti drznejša, pogumnejša. Zdaj stojiš tam, jaz pa vidim, kako so ti oči potemnele od žalosti, spominjajo me na žametno žalno obleko. Pravo nasprotje Lizenke si. Spomnim se, kako je pred štirimi leti prispel tvoj ženin, Karel Friderik, schleswig-holsteinski in gottorpski princ, sin švedske kraljice in prestolonaslednik – a, tukaj je, sedi v naslanjaču v kotu, zdolgočaseno si ogleduje nohte, toda verjemi mi, bil je najboljši od vseh, kar jih je bilo najti ... lep moški, treba je priznati ... Ko je prvič prispel k nam in smo se ob veliki noči po ruskem običaju vsi poljubljali na lica, si bila v zadregi, zardela si kot mak, ko te je hotel poljubiti. Celo korak nazaj si stopila, sunkovito, kot bi te kdo zbodel s šivanko. Zato pa je Lizetta sama pristopila k njemu – ni mu nastavila lica, temveč svoje našobljene ustnice. Čudakinja ... Po kom je tako razuzdana? Tam stoji, zlatolasa, s kakor nebo modrimi očmi, črnimi trepalnicami, z rožnatimi lici, malinastimi ustnicami, zobmi kot biseri. Lepa kot slika. V prihodnosti, na stara leta, bo tako debela kot jaz, naj se raje ne veseli preveč. Ali pa, nasprotno, naj se

veseli, da je zaenkrat tako prijetno zaobljena, tako živahna, tako polna moči, tako vihrava – in da privlači moške kot muhe med. Srečo ima, da ni nikogar, ki bi ji izprašil lahkoživot iz glave. To ve in to izkorišča. Nesramna je, nesramna že od otroštva. Nespodobnica. Morda se je vse to – to izgubljanje sramu – začelo s tistim njenim portretom, ki ga je, ko je bila stara sedem let, pri francoskem slikarju Caravaqueu naročil Piter osebno: mala gola Venera, ki drži mali carjev portret, zleknjena na vladarskem plašču, podloženem s hermelinom. Sedemletna Venera – Lizenka. Nobenih zadržkov ni imel, da mi je naročil, naj slečem otroka, sedemletno deklico, pred neznanim Francozom. Kaj potem, če je slikar, umetnik ... vseeno ni zdravnik. Pa tudi zdravniki pregledujejo ženske čez srajco ali z ogledalom. Piter je rekel: vsa Evropa slika svoje princeze tako – kot boginje – to ni nič nenavadnega. Nekakšna antika, rimski miti. Pa kaj še – ko sva pred desetimi leti potovala po vsej Evropi, nisem nikjer videla česa podobnega, ne pri Poljaki, ne pri Nemci, ne pri Nizozemci, ne pri Danci. Igralke, lahkoživke, kraljeve metrese ali druge velike dame, ki so vedele, kaj počnejo – da, te so pred slikarji pozirale gole ali v kakšni starodavni prosojni tkanini. Toda ne deklice, ne sedemletnice. Prav nobene nisem videla, če pa že sem, je bilo najbrž sila redko. V Pitrovi želji je bilo nekaj nespodobnega, čeprav Lizenki ni želel nič žalega. Takoj ko se je poročil z mano, je obe svoji hčeri priznal za zakoniti in ju naslavljaj kot carični. Anuško in Lizetto je brezmejno ljubil. Ne bi dovolil, da se jima skrivi en sam las na glavi, tako sta mu bili dragi. Še dobro, da je

umrl, ne da bi izvedel, kako je Lizetta izgubila deviškost – omislila si je ljubimca in se okužila z boleznijo – če bi to izvedel, bi jo verjetno ubil ... brez zadržkov, četudi jo je ljubil. Pa vendar – slika njegove majhne gole deklice ni bila lepa. Ni je bilo prijetno gledati, boginje ljubezni, Venera, pri sedmih letih. Bila je vendar še otrok, niti zakrvala še ni, kakšna boginja ljubezni neki ... Toda ne, ne mislim, da bi imel Piter umazane, grešne misli. Le nekako se ni izšlo. Slika ni bila posrečena, bila je brezbožna. Lizinka je bila sprva trmasta, ni se hotela sleči in je jokala, toda pozneje – po grožnjah, prepričevanju in podkupovanju z marcipanom – potem ko je spoznala, da bo občudovana, je ubogala. Jaz pa sem se počutila nadvse neprijetno, tako hudo mi je bilo pri srcu ... Kar naprej sem razmišljala o tem, kako majhna je bila, pa so ji že ukazali, da postane ženska. Ni več pripadala sama sebi. Niti kot carjeva hči ni bila več gospodarica svojega telesa. Njeno telo so že obvladovali drugi in njihove kaprice. Ukazano ji je bilo, naj se sleče do golega, da bo občudovana – in hočeš nočeš je morala ubogati. Počutim se krivo, ker je nisem branila – takrat se je v mojem življenju dogajalo veliko, bala sem se, da bi Pitra razjezila, zato se nisem hotela zaplesti v prepir. Ko je Anuška videla Lizino dokončano sliko, je bila pretresena, spomnim se, da je zvečer jokaje pritekla k meni in se zabubila v moje krilo. Ubožica se je tresla kot zajček, rekla je: »Matuška, bom morala tudi jaz pozirati?« Dejala sem že – bila je drugačna. Bila je in še vedno je precej sramežljiva. Leto pozneje, ko je bila na vrsti za upodobitev, se mi jo je komaj posrečilo rešiti, izpogajala sem se, da sme

nositi oblačila. Lizenka ni ugovarjala, pozirala je: naslikani sta bili boginji ali pastirici s cvetjem. Izpogajala sem se, da Anuški ni bilo treba razkriti več kot dela prsi, samo eno bradavičko – navsezadnje je bila majhna deklica, stara devet let. Potolažila sem jo, da to ni nič hudega, saj ji prsi še niso pognale, zato se nima česa sramovati. Kaj sem vendar mogla storiti? Piter je vendar vztrajal, da hoče portret obeh hčera, dveh pastiric oziroma boginj. Že je razmišljal o ženinih zanju, o švedskem kraljeviču ali kakem francoskem princu. Iz tega ni bilo nič. In ni bil kriv Buturlin, da je izpridil Lizenko – nikomur na kraljevih dvorih ni več mar, ali je dekle nedolžno. Najini hčeri sta se izkazali za preveč preprosti, ne le za vnuka Ludvika XIV., temveč tudi za njegovega bastardnega sina. Kriva sem bila jaz. Francozi so ju zavrnilo samo zato, ker moja mati ni bila kraljevskega porekla. Moje poreklo ali, bolj rečeno, pomanjkanje porekla je uničilo življenje Jelizaveti, ki bi lahko postala francoska princesa. Ali celo kraljica. In zdaj jo moram poročiti z bratom Anuškinoga moža, Holsteinom. Ko bi nam le uspelo čim prej poročiti Lizo, morda bi se potem umirila. Ne morem verjeti, da sem rodila takšno vihravko. Toda kaj hočem ... Sama sem kriva. Kako naj me spoštuje, potem ko me je zasačila? Strelja z očmi in draži enajstletnega Pjotra Aleksejeviča, ki kot psiček samo zija vanjo. Trapec se bo vanjo še zaljubil. In Liza ga nalašč nadleguje, otroka. Zapeljuje ga. Nič hudega, Pjotr Aleksejevič se bo poročil z Maško Menšikovo in se umiril. Odrasel bo, vladal bo Rusiji in ne bo imel časa za neumnosti. To je moja poslednja volja, v katero me je prisilil

Presvetli. Čeprav bi v resnici morala vladati Jelizaveta – ta huda lažnivka, ki vsakomur v obraz govori, kar hoče slišati, in si vse ovija okoli prsta.

Toda zakaj se vsega tega spominjam šele zdaj? Zakaj razmišljam o tem? O portretih iz njunega otroštva? Najbrž zato, ker so vsi zbrani tukaj kot na družinskem portretu. Mar to pomeni, da mi že bije poslednja ura? So se prišli posloviti? Ne, niso še vsi tukaj.

Spet kašljam. Spet me čistijo.

Kakšna sem videti?

Zakaj mi je mar za to?

Mar. Morda bi bilo bolje, da tega ne bi vedela.

– Johanna, ogledalo ...

V spalnici zašušti šepet. Kot bi podgane škreblyale po slami. Vem, kaj si mislijo: imperatorica verjetno umira, pa jo vseeno skrbi, kakšna je videti. Domišljava je ta vaša Carica Sodček, nečimrna ... A rada bi bila videti spodobna, zlasti zato, ker bodo kmalu prišle frejline. Sovražim jih. Vsak hip bodo prišli činovniki in ministri. Tudi njih sovražim. Moram se urediti, pred njimi moram biti videti mogočna. Imperatoričino telo ne pripada njej sami; je simbol. Ikona moči.

Kamerdiner po Johanninem ukazu prinese majhno ogledalo v srebrnem in želvovinastem okvirju. Krog v motnem odsevu, kot luna skozi oblake. Ali prej siva hruška s črnimi, kakor narisanimi obrvmi. Kje je moj vrat? Tega ni več, namesto njega je otekla bula, ki se širi vstran; ne ve se, kje se konča vrat, kje se začnejo čeljusti in kje čelo. Lasje so zmršeni, kakor bi bili ivnati ob koreninah, svetlejši. Ali

morda sivi? Ne vidim dobro. Vidim samo sivino, barve na obrazu niso na mestu, kakor da se je nekdo poigral in jih zamenjal: ustnice so porjavele od krvi, robovi bledi in razpokani, beločnice rdeče, podočnjaki modrikasto črni. Le barva obraza je končno bela, bleda, razen nekaj vijoličnih žilic na nosu. Dolga leta sem si močno želela bele kože. Tako močno sem se trudila zanjo. Hotela sem prikriti rdečico na obrazu, sončno zagorelost, pridobljeno v otroštvu na vasi in pozneje na bojiščih, bičana od vetra. Plemiči tega sveta po tem vedno prepoznajo prostakinjo, zlasti po pordelem dekolteju, po prav takšnih rokah in podlakteh. In zdaj sem tu, lepo prosim – končno bela, bleda brez vsakega naprezanja. Podobna mesečini, a ne jasni, temveč takšni, ki prodira skozi temne oblake.

– Obleci me ... in naliči ...

Johanna in služkinje navpično držijo rjuhe in odeje kot ščit, da bi me zakrile, nato me preoblečejo v čisto srajco in mi nadenejo svečani *kazak*. Hvala ti, dobri Bog, ker si Francozom razsvetlil um, da so končno začeli šivati dolge obleke z naborki, *robes volantes*, in si ni več treba pod njimi oblačiti korzetov. Spomnim se, da sem Pitra prosila, naj mi kupi takšno obleko v Parizu. Potem so v modo prišle še kratke z naborki, pa tudi kazaki, ki so ime najbrž dobili kozakom na čast. Tako mi gre na smeh, da mi bo še ušlo ... Francozi že niso videli kozakov – njihovih cunj, prepojenih z znojem, krvjo in blatom ... poimeno-vati žensko modo po njih, nezaslišano! Katera ženska bi hotela biti na pogled podobna kozaku ... Ženska na svoji poti že ne bi hotela srečati kozaka, toda za Francoze je

vse, kar je povezano z Rusijo, čudo prečudno ... *exotique*, kakor pravijo. Meša se jim od vsega, kar je rusko ali turško. Vendar se njihovi principi vseeno nočejo poročati z ruskimi caričnami. Pa tudi dvomim, da bi Francozi hoteli živeti v naši *exotique* Rusiji. Razen ubežniki, kot sta Lestocq ali Villebois – o, ta zasačeni prevarant, ta pritlehnež –, a ne po svoji volji ... V modi imajo radi čim večja čudaštva, izvirnost, nenavadnost ... Čudaki. Toda moj francoski kazak je udoben. Še dobro, da so me preoblekli, saj vidim, kako je moja spalna srajca premočena od znoja. Kakor po težkem vojaškem spopadu. Že več mesecev se ponoči tako močno potim, da bi me lahko oželi. Toda danes me manj boli, morda bom ozdravela. Le šibka sem, čisto brez moči.

Johanna zapogne oblačilo, iz rokavov izvleče srajčno čipko in mi jo lepo ovije okoli podlakti. Videti je precej resna. Oprta na blazine opazim, da se na prednjem delu kazaka iz temnordečega damasta svetijo srebrne niti in luske, ob straneh pa ima izvezen srebrn znak reda svete Katarine. Srebrni dvoglavi orli, izvezeni na prehodih. Rada imam srebro, rada imam to barvo, toda zakaj so me tako ozaljšali, odeli v tako slovesna oblačila? Mar je kak praznik?

Kamerdiner spet prinese ogledalo. Zdaj, ko sem oblečena v razkošno rdečino, je moj obraz videti modrikast. Kot mesečina, kot pisemski papir, preboden z iglicami in srci, ki sem ga nekoč videla. S srci, ki že zdavnaj bijejo počasneje ...

Moj obraz je kakor narobe obrnjeno sivomodro srce. Ozek na čelu, pri bradi pa se širi vstran. Ne morem ga več gledati. Zaprem oči.

Češejo me, spletejo in spnejo mi lase, skrijejo jih pod čipko. Slabotna in podprta z blazinami sedim napol leže in ohranjam ravnotežje. Čutim Johannine trde, močne prste, ki mi večje in nežno nanašajo pomado na obraz. Vonj je sila prijeten: mast, čebelji vosek, zelišča, limonina esenca. Obožujem vonj po limonah – prežene čuden, sladkoben mrtvaški smrad, ki se že več tednov širi iz mojih ust. Koža na mojem obrazu je zdaj na debelo premazana s prozorno pomado, kot bi bila prekrita s steklom. Johanna kot zidar, ki meče omet, z mehko krpo na pomado nanaša bel beneški puder. Ta beneška svinčeno bela barva se vpije celo skozi pomado; bolj ko jo uporabljaš, več je potrebuješ, kajti koža posivi. Toda kaj morem – vsaj prosojna steklena maščoba se bo na obrazu spremenila v bleščoč bel porcelan. Johanna z majhnim čopičem z zlatim ročajem nanese tekoče rdečilo za lica, *rouge* – narejeno je iz turškega cinobra in perzijskega rožnega olja, vendar je zmešano in izdelano v Franciji, od koder ga tudi pošiljajo. Ustnice poudari z drugim ličilom, namočenim v karmin iz košeniljk, ki smo jih v Amsterdamu kupili za našo Kunstkamero. Ko poslika lica, vzame svečo in prižge nekaj opojno dišečih klinčkov, pripeljanih iz Indije, nato pa mi z njihovimi drobnimi zогlenelimi vejicami oblikuje obrvi. Potrebni je več takšnih zогlenelih vejic: moje obrvi so bile vedno bujne, a moja prava barva las svetla kot pšenica, in zdaj, ko so mi obrvi pobarvali na črno, jih je treba čim bolj potemniti. Tudi Pitru je bilo všeč, kadar sem si jih močno pobarvala. Piter je vedno sanjal o ruski pomorski ekspediciji v Indijo, od koder prihajajo ti smodeči se klinčki.

Aleksander je hotel odpotovati v Benetke, ki jih je pozneje poskušal poustvariti tukaj v Sankt Peterburgu. Jelizaveto smo poskušali poročiti s francoskim prestolonaslednikom, vendar zaman; vedno sem sanjala, da bi videla Pariz, toda ni mi bilo namenjeno. Borili smo se proti Turkom, a nismo zmagali, v Perziji nam je šlo nekoliko bolje. Limone mi je Piter pošiljal iz vse Evrope, naskrivaj je to počel tudi Aleksander.

Johanna me je namazala z ličili z vseh koncev sveta, ki smo jih želeli osvojiti, moj obraz je zdaj kot zemljevid vseh naših sanj, ki so se uresničile ali pa so propadle.

Kamerdiner spet prinese ogledalo in mi ga nastavi.

Zdaj, ko sem že v letih, so vsi poskusi občudovanja lastnega odseva kakor propadle sanje.

To, kar vidim v odsevu, niso več samo propadle sanje. Prej bi rekla nočna mora. Če bi zdaj imela devetnajst let, tako kot takrat, ko sem prišla v Rusijo in se zgražala nad poslikanimi ruskimi lepoticami z belimi obrazi, rdečimi lici in črnimi zobmi, bi se ustrašila same sebe.

A najhuje je, da sem zdaj vendarle videti bolje kot prej, preden me je Johanna začela lepotičiti. Vsaj naslikano masko imam, pod njo se skrivam kot pod oklepom. Pripravljena sem se sprijazniti, da to več nisem jaz in da ne vem več, kdo sem. Kot kača sem se izlevila iz kože Marte Helene Skowrońske, iz posvojenke Wiesiołowske, iz Marte Cruse, Katerine Vasiljevskje in Katerine Mihajlove. Kakor hitro sem jih prerasla, so mi postale pretesne za življenje. Po božji milosti sem pripravljena postati imperatorica vse Rusije, Jekaterina Aleksejevna, katere obraz mora biti

neizpodbitno podoben njenim podobam na kovancih, medaljah, gravurah in naslikanih portretih. Lahko sem grda, vendar me morajo vsi prepoznati.

– No, poglej, kako si lepa, Matusška imperatrica ... reče Tanka Kobiljakova.

Služabnice se globoko priklanajo in lažejo. Kaj pa naj bi rekle? Resnico? Na dvoru tisti, ki govorijo resnico, ne živijo dolgo.

Zelo dobro se spomnim, kdaj sem ugotovila, da je moja lepota začela bledeti: po pruskem trpljenju, na jutro moje poroke. Zjutraj, na dan začetka mojega novega življenja, ki naj bi bilo od takrat naprej skoraj v celoti javno, množici na očeh in kakor na dlani vsem dvorjanom. Lepota je tako čudna stvar – v mladosti, dokler si nepomembna, mlada trapa, ko si te vsi pohlepno želijo, plameni kot ogenj, ki ga ne moreš zadržati, ne da bi se osmodila. Včasih sem celo pomislila, da bi bilo moje življenje brez tega, brez lepote, mirnejše. Ne bi padla v roke Šeremetjevu, ne bi spoznala Aleksandra, Pitra. A kaj govorim neumnosti: če bi bil moj obrazek grd, me Bauer že ne bi rešil. Obležala bi zaklana v mlaki sperme in krvi, nič drugega ... Pozneje v življenju, ko dozoriš in spoznaš, kako močno orožje je lepota, ko jo že znaš uporabljati za svoje namene, postane jasno, da bolj ko jo potrebuješ, hitreje hoče pobegniti. Ne gre za ogenj, ki ga ne moreš zadržati, temveč le za varljivo svetlikanje, ki ga loviš in zaman poskušaš ujeti.

Lepota v marsičem spominja na čas.

Ne o enem ne o drugem sploh ne razmišljaš, jemlješ ju kot nekaj samoumevnega.